

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 289. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy óra ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szombat, december 19.

A tisztviselők fizetéséről.

Nagybecskerek, december 19.

Az egész ország különbség nélkül ki-
forrott közvéleménye, hogy a tisztviselői
kar anyagi helyzete tarthatatlan, azon se-
gíteni és pedig sürgősen segíteni kell.

Ezt követeli az a sok váltó-óvás, árve-
részi hirdetés, zálogcédula, kötelezvény,
nyilatkozat, foglalási jegyzőkönyv, be nem
váltott biztosítási díj-nyugta, cipész-, szabó-,
fűszer-, singes-, hus-, zsír-, liszt-, patika-
és egyéb számla, amelyek oly gyakran
és oly érzékenyen vannak összeköttes-
ben a tisztviselővel, foglaljon az el bármily
diszes, avagy meglehetősen szerény állást.

És a magyar tisztviselői karnak e
nyomorúságos helyzete felől felbukkant
panaszok nem új keletűek. Már évtizedek
óta hangzanak fel, mióta a megélhetési
viszonyok általában sokkal nehezebbekké
váltak, a nélkül, hogy a tisztviselők fi-
zetése a legparányibbal is emelkedett volna.

Ma, a midőn a társadalmi követel-
mények fokozottan nagyobb mérvben lépnek
fel a tisztviselővel szemben, midőn az
élelmi cikkek, lakásvizonyok, majdnem
kétszeres árra való emelkedése mellett, a
társadalom rákfenéje: a fenyőzés is a leg-
magasabb fokra hágott, akuttá vált a tiszt-
viselők helyzetének javítási kérdése, mely
elől tovább már kitérni nem lehet.

Amde bármily sürgős legyen is a meg-
oldás szükségessége, mindig merül fel egy-
egy akadály, amely utjat vágja a gyors
lebonyolításnak.

Az egyik kormány már kész javaslattal
állott elő a törvényhozásnak, melyet meg-
akasztott az áldatlan politikai viszály és
küzdelem. A másik kormány már levette
egyelőre e javaslatot a napirendről és új
alapon való kidolgozás céljából gyűjti
a statisztikai adatokat. E közben a magyar
tisztviselői kar nyomorog, küzd a maga

vigasztalan helyzetében és tekintélye foly-
ton hanyatlak, mert társadalmi kötelemnek
nem tud megfelelni, megrendült hitelét
nem tudja helyreállítani, lejárt váltóit nem
tudja rendezni, számláit kiegyenlíteni.

Ma előáll valaki, ki e kérdést szociális
alapon kívánja megoldani, holnap a másik
a családtagokat mérlegeli, holnapután a
harmadik a szolgálati időt óhajlja figye-
lembe venni s így lépten-nyomon újabb
és újabb akadályok gördülnek a megoldás
elő, pedig a megoldás égetően sürgőssé
vált és talán egyik legtekintélyesebb tár-
sadalmi osztály léteérdeke forog a kockán,
a melylyel tovább játszani már nem lehet.

Nem szeparisztikusan, hanem általános-
ságban mutatkozik a helyzet megjavításá-
nak szükségessége. Legyen a tisztviselő
állami, törvényhatósági vagy községi, an-
nak javadalmazása nem áll arányban a
teljesített munkával s nem elég a megél-
hetésre; tehát nem a módzatok felett
kell gondolkodni, hanem a cselekvés ter-
ére lépni s ha eközben valamelyes hiba,
vagy tévedés fordulna elő, a későbbi ta-
pasztalatok alapján azt mindig ki lehet re-
parálni, de egy ily nagy társadalmi osztály
létkérdését nem szabad a tervezgetések és
új alapok után való tapogatások késedelmes
veszélyénél kitenni.

Elég statisztikai adat áll a kormány
rendelkezésére. A magyar államnak tudnia
kell: hány tisztviselője van; a törvény-
hatóságok ezirányu határozatai már a kor-
mány előtt fekszenek; azt is tudnia kell,
hány községi és körjegyző s hány segélyre
szorult felekezeti tanító van az országban.

Azt pedig, hogy mindezek helyzetének
megjavítását az állam teherviselési képes-
sége milyen mértékben engedi meg, azt
szintén a kormány kell tudja legjobban s
így minden további tapogatás és tervez-
getés nélkül egy kis jóakarattal segíthet
a tisztviselők helyzetén, csak lépjen a cse-

lekvés terére, de ezt aztán tegye meg sür-
gősen és habozás nélkül, hisz a társadalom
minden rétegének közvéleményével talál-
kozik e téren és senki sem fogja elítélni,
vagy ellenezni ezirányu ténykedését.

Az a néhány ezer család pedig, mely
nyomorúságos anyagi helyzetében epedve
várja a nélkülözések és inség megszünte-
tését, mindenesetre megérdemli, hogy soron
kívül és mihelyt a körülmények engedik,
rég óhajtott vágya és kívánsága minél
előbb teljesíthessék, hisz éppen a magyar
állam leghűségesebb alattvalóiról van szó,
kik talán érdemesebbek a magyar állam
segélyére, mint sok mások, a kik abban
már részesültek.

A magyar tisztviselői kar elég türe-
lemmel várta helyzetének megjavítását,
hazafitai kötelemnek teljes átérzésére volt
szüksége, míg maradhatott várakozási állás-
pontjában; ezt a türelmet azonban tovább
csigázni semmi körülmények között sem
volna méltányos és igazságos, de még
tapintatos dolog sem; mert a tisztviselők
anyagi helyzete valójában tarthatatlan és
elviselhetetlen.

Az új kormány eddigi ténykedéséből
már is megnyugvással konstatalható hogy
a tisztviselők sorsára iránti meleg érdeklődés
és teljes jóindulattal viseltetik. A jelekből
ítélve kétségtelenül látható a komoly tö-
rekvés, mely mihelyt a körülmények meg-
engedik, a cselekvésben fog nyilvánulni.

Épp ezért az önmegtartóztatás eddig tanu-
sított hazafias türelmével, teljes bizalommal
az új kormánytól várják helyzetüknek meg-
javítását, remélve, hogy az ígéretések
helyett végre valósulni fog legfőbb vágyuk,
mely önmaguk és családjuk megélhetését
lehetővé teszi s a hosszas nélkülözéseknek
végét szakítja.

Adja az ég, hogy e kívánság minél
előbb teljesüljön s a közelgő Újév már a
jobb sorssal kezdődjék!

A „TORONTÁL” tárcája.

Magyar Remekírók.

IV. Sorozat: Kuruc költészet; Kisfaludy Sándor munkái,
I. köt.; — Széchenyi István gr. munkái, I. köt.; —
Vörösmarty Mihály munkái, IV. köt.; — Tompa Mihály
munkái, II. köt. — Kiadja a Franklin-Társulat, Buda-
pest, 1903.

Az a nagy és értékes gyűjtemény, melyben a
Franklin-Társulat összegyűjtötte vállalkozott a
magyar nemzeti géniusz legjelesebb alkotásait,
ismét öt szép kötettel gyarapodott. Kapóra jelent
meg a „Remekírók” e negyedik sorozata éppen
Karácsony előtt: Mert a ki könyvet szokott
ajándékozni annak, a kit szeret vagy becsül. —
s ilyenek sokan vannak — bizonyára nem talál
maradandóbb becsü könyveket a „Magyar Remek-
írók”-nál.

Ennek a negyedik sorozatnak, a Kisfaludy
Sándor, a Vörösmarty és Tompa munkáinak egy-
egy kötetén kívül, két igen nevezetes, szinte azt
mondhatnók: egyetlen kötete van. Az egyik: a
Kuruc költészet s a másik a Széchenyi István
gróf válogatott munkáinak első kötete. Mind a
kettő régen érzett hiányt pótol irodalmunkban
s éppen ezért különösebb figyelmünkre érdemes.
A Kuruc költészet — talán mondanunk se kell
— a magyar nemzet szabadságkultuszának hű
tükré, s egyuttal a Rákóczi és Thököly dicső-
ségének örökös emléke. A mióta Thaly Kálmán,
a kuruc kornak fáradszató buvára, és az ő
nyomán Toldy és Erdélyi, a két jeles irodalom-

történetíró, fölmutatták és közreadták a vitézi
énekek és elegyes dalok gyűjteményét, egyre
jobban bebizonyosodott, hogy a „kuruc költé-
szet” voltaképpen nem izolált fejezet irodalmunk
történetében, hanem alkotó része, illetőleg lánc-
szeme annak a népies magyar költészetnek, mely
a századok során soha meg nem szakadt, hanem
egyre élt és fejlődött. „Egyrésze a történeti nép-
költészetnek — írja Erdélyi Pál, a kötet ösmer-
tető előszavában; — harminc-negyven esztendőnek
(1670—1711) költői formában való megnyilat-
kozása. Nem önálló, hanem ez idő szerint a
legjobb képviselő és ismert fejezete a népi
költészet történeti fejlődésének.”

Végig lapozván ezt a szép kötetet, melynek
tartalmát Erdélyi Pál nagy szeretettel és finom
ízléssel válogatta össze a „Kuruc költészet” gyö-
nyeiből, meglevenedik előttünk az a legenda-
szerű kor, melynek emlékét ma már csak a
„Rákóczy-induló” őrizi köztünk. És a mint erre a
szilaj indulóra gyorsabb pezsgésbe jön a vérünk,
ugyanugy hevesebb tüktetésbe kezd a szívünk
is, mialatt a szemünk révedezve jár az izzó haza-
szeretettel telített fekete betűkön, mert minden sor
egy-egy fohász a szabadságért s egy-egy fogadás,
hogy „vérük hullajtásával” is kivívják ezt a sza-
badságot, a mely — fájdalom! — elveszett akkor,
és pedig sok időkre vesztet el!

Rákóczi, Bercsényi és Bezerédi — a „vitéz
magyarok vezetői” — az áruló Ocskay, a „feje-
delem villám”, a rettenetes vak Bottyán, s a
kuruc-világnak valamennyi, többé-kevésbé híres
és hírhedt szereplője, föl egészen Károlyi Sán-

dor: mind előfordulnak e dalokban, viselt dol-
gaik érdeme vagy becstelensége szerint, egész
addig a szomorú pillanatig, a melyben „kiállott
Rákóczi a munkácsi sáncre, — Reá támaszkodék
pántos pallosára” . . .

E szomorú pillanatig váltakozva esendül meg
a „Kuruc költészet”-ben, a hol dicsőségesen szab-
adságnak az ujjongása és keserősége, a szerint, a
mint a Rákóczi fegyverei győztek, vagy veresé-
get szenvedtek. Ettől kezdve azonban, miután a
szabadság ügye elveszett, csupa fájdalom sir a
török síp, vagy a magyar tőragató hangján s a
szerencsétlen ország állapotát semmiféle korfeszítő
rajz nem jellemezhetné hűvebben, mint a kötetnek
utolsó előtti dala, melyet ide iktatunk:

Rákóczi, Bercsényi! Ragyogó vitézek!
Napkelet tájiról, fegyverre kelének,
És, a mint föltek, fohászuk égbe szállt:
„Segíts meg, Istenünk, harcaink hevén at!”

Segíts meg, Istenünk! És Te, Szűz Mária,
Hogy el ne pusztuljon magyarok hazája!
Magyarok hazája, oly dicső volt hied,
Hogy aranyalmának neveztek el téged.”

Az alma lehullott, csutkája van csak meg,
Mióta az ország labancal tele lett;
Magyarok hazája, aranyos szép alma,
Ki téged őrizett, hideg hant takarja.

A „Kuruc költészet” a „Magyar Remekírók”-
nak minden esetre egyik legszebb és legértéke-
sebb kötete.
Ugyanezt mondhatjuk a Széchenyi István
gróf munkáinak első kötetéről is, melyet Berzeviczy

Ferencz József keserűvíz

az egyedül ismert kel-
lemes ízű természetes
hashajtószer.

Knyaskó Lajos.

Nagybecskerek, december 19.

A mai meglehetősen joggal anyagiának mondott világban, jól eső érzéssel kell konstatálni mindig, ha a szellemi élet munkáit ünneplik.

Nemcsak azért, mert az ilyen ünneplés a kultúra mérőfoka, de mert ebben mindig az igazi ideálisan nemes érzések uralkodnak. A szellemi élet harcosától nem igen várhatunk az ünneplők semminemű előnyöket s így a hízélgés távol van tőlük s az ünneplés a tiszta igazi nemes érzések megnyilvánulása.

Ez tehát olyan oázis a mai élet zürös forgatagában, melynek üdítő illata kell hogy fölemelőleg hasson minden lélekész emberre, annál is inkább, mert bizonyos mértékben javító hatással van az anyagi gondokoldásra is.

Torontálvármegyét és székhelyét most rövid idő alatt két ízben hatja át ez a fölemelő érzés. Nemrégiben a vármegye főorvosának érdemes és kiváló munkásságát ünnepeltük, most pedig a szellemi élet egy másik nagyfontosságú részének, a művelődés, a nevelés kitűnő bajnokának, Knyaskó Lajos nagybecskereki felső kereskedelmi iskolai igazgatójának jelzőkkel eléggé nem méltatható működése részesül elismerésben holnap.

Ha végig tekintünk negyedszázados munkálkodásán, olyan tükröt kapunk, amely csak érdemet sugároz vissza.

Bár a felvidéken Gömörországban született (1856-ban) s működését is az ország másik részén Kassán kezdte meg mint polgáriskolai tanár, munkálkodásából huszonkét esztendő a dévidékre esik, mert már 1881-ben a pancsovai állami polgári iskola tanára volt.

S a délvidéken töltött munkássága szakadatlan sorát rója össze a nevelés és a kultúra körül szerzett érdemeknek.

Mihelyt 1894-ben mint a titeli állami polgári iskola igazgatója intéző hatáskörhöz jutott, nyomban kibontakozott szervező és agitáló ereje, mely az ő lelkes magyarságával fokozva, nagyfontosságú szolgálatot tett itt a nemzeti szellem fejlődésének.

Titelen 1885-ben szervezte mindjárt az iparos és kereskedő inas iskolát s a nemzetiségi városban megalakította az ovoda-egyesületet, amelynek mint vezető titkára fáradságtalan buzgalomával megvalósította a

magyar ovodát s ezzel erős lökést adott a magyarosodásnak.

Éveken át volt a bácskai csajkás-kerületi tanítóegyesület elnöke s az egyesületnek többnyire nemzetiségi tanítókból álló tagjai közt nemcsak elhívtette a magyar szellemet, de lelkes katonákat szerzett közülük a nemzeti művelődésnek. Mint a törvényhatósági bizottság tagja, mint iskolaszéki, gondnoksági és felügyelő-bizottsági tag mindenben igyekezett érvényesíteni hazafias és kulturális munkálkodását, a melyet már régebben méltányolt a közoktatási kormány s még a boldogult Trefort miniszter elismerő okmányokkal tüntette ki.

Munkás életének virágjában, erejének teljében jutott Nagybecskerekre 1891-ben, mint az itt ujonnan fölállított állami polgári iskola igazgatója s az ő lelkes tevékenységének oroszlanrésze van abban, hogy az 1895—96-iki tanévben megnyitott Nagybecskereken az állami felső kereskedelmi iskola s buzgalmának nem lehetett más jutalma, mint hogy a kormány őt állította az iskola élére s az ő vezetése alatt virágzott föl az intézet.

Természetes, hogy nagybecskereki működése nem szorított puszta az iskolai életre s nem maradt az iskola falain belül itt sem. 1896-ban ő rendezte Torontál vármegye kollektív tanügyi kiállítását s elismerő oklevelet nyert érte. Az ő érdeme a nagybecskereki szabad liceum szervezése is s három év óta fáradságtalanul vezeti az intézményt, a mely pedig a vezetőre nem nagyon hálás feladatot ró.

És az iskolai, nevelési, társadalmi munkássággal nem merült ki az ő tevékenysége. Jutott ideje az irodalomra is. Utolsó munkát irt a magyar gyermekjátékokról, a melylyel 1879-ben a magyar atletikai klub pályadíját nyerte el, lefordította Pestalozzi Gertrudját, sőt még a szinpad számára is dolgozott, a mennyiben a budapesti nemzeti színháznak lefordította és átdolgozta az Attaché, Diplomata és a Járatlan utakon című darabokat.

Szépirodalmi, pedagógiai és más cikkei, a melyeket napilapoknak és szaklapoknak irt, bajos volna felsorolni ilyen cikk keretében, de különben az a munkásság, a melynek itt vázlatát adtuk, olyan nagy térséget ölel föl s olyan tartalmat képez, a mely szinte egy emberéletet betölthet.

Pedig ez csak huszonöt esztendő munkája nála. A „csak“-kal nem kicsinyítjük

a huszonöt esztendőt, de fokozni akarjuk a figyelmet a jövőre, amely a javakorabeli, élete delén, lelkesedése teljében álló férfunál hatalmas perspektívát nyújt.

A legteljesebb méltánylás illeti tehát Knyaskó Lajost a holnapi negyedszázados évfordulón mindenek részéről s önmagunkat tiszteljük és becsüljük meg, a mikor a hála, köszönet és elismerés koszoruját nyújtjuk feléje.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

Szegény kis verebek!

Itt a tél, közeledik a karácsony! Fagyos szakáladat rázó Tél apó te, mennyi örömet hozasz hideg zuzmáddal, csillogó jégcsapjaiddal, hulló fehér hópihéiddel, apró öoméiddel a boldogan mosolygó, gondtalan embernek!

Nevetünk, kacagunk; — oly vidámmá teszi az embert már az a csillogó hószőnyeg is, a mint végigsiklik rajta az örökké játszó, pajzán napsugar, hogy elbizakodva vetekedjen a ragyogó hópelyhek ezüstös fényével.

Közeledik a karácsony, annak is örülünk már előre; valami megnevezhetetlen édes boldogság tölti el szívünket, ha elképzeljük a szép karácsonyfát sok apró gyertyával, száz, meg száz esecse-becséjével, ajándékával, meglepetésével, környezve mindazoktól, a kiket szeretünk.

Ilyenkor sok a dolgunk, gondunk, alig vesszük észre az ablakunk alatti csiripelő, apró, kis szürke verebeket, pedig ott kaparják picit labáikkal reggeltől estig azt a fagyos göröngyöt, havat, zuzmát, hogy egy morzsányi élezzel csilapítsák elviselhetetlen éhségüket. Szállnak repülnek reggeltől estig; este meghuzódnak a védelmet nyújtó eresz alatt, a száraz galyakon, — összebujnak s nyöszörgő csicseregéssel panaszolják el egymásnak, vagy a jó Istennek, miket az elmúlt nappal is meg kellett érnök.

Hideg van. Megfagy még a lehellet is. Fagyos szél sivit keresztül a tájon, — úgy zug, bug, sir, süvölt. — befurakodik az eresz alá, végig sivit a száraz ágakon, keres, kutat; hol találna valami megkínózni valót. S ráakad a kis verebekre!

Hiába bujnak össze. Felborzolja vékony tollruhájukat s addig zug kísértetiesen, rémesen, míg egy alig hallható eszdes koppanás s a koppanás után fájo halk csipegetés vegyül kegyetlen dalába.

Egy kis veréből újra kevesebb... Ki gondol vele? Kicsi társai nyöszörgőve bujnak

Albert rendezett sajtó alá. A hosszú bevezető tanulmány, melyet a kötet élére irt, talán a legértékesebb azok közt, melyeket valaha „a nemzetiségű legnagyobb magyar“-ról irtak. Meglátszik rajta, hogy nemcsak szereti Széchenyit, hanem alaposan ismeri mind lelki és kedélyvilágát, mind politikai és társadalmi munkásságát is. Sikertel védi meg ama nem régiben támadt tendenciózus törekvés ellenében, mely szerelné földozni Széchenyi nagyságát a Kossuth-kultusz oltárán s igen helyesen jegyzi meg, hogy nemzeti pantheonunk mindkettőt — Széchenyit is, Kossuthot is — csonkítatlan nagyságában fogadhatja magába egymás mellett is; mert „az, hogy működésük egy időben ellentétes volt, nem csökkentheti annak a ténynek az értékét, hogy mindkettőnek tüneményes alakja a mi hazánknak, a mi történetünknek ékessége.“

Széchenyinek ebben az első kötetében a Hitel, Világ Stádium és az Utirajzok foglal helyet. Mindjárt ez a program és beosztás is mutatja, hogy Berzeviczy mily nagy értelemmel válogatta össze Széchenyinek azokat a munkáit, amelyekből az olvasó legjobban megalkothatja e kiváló emberünk helyes képét. Tudott dolgot ismétlünk, mikor azt mondjuk, hogy soha könyv nem tett akkora hatást nálunk, mint a Hitel „A régi táblabíró parasztlázitónak és birtokráblónak hitte Széchenyit, de a tisztelheteli aljegyző és a fiatal ügyvéd a haza megváltójának“, — mondja báró Kemény Zsigmond.

Tudjuk, hogy a Hitelt gróf Desseffy megtámadta és Széchenyi a támadásra a „Világ“-gal felelt, amely cím azt jelenti, hogy írója világosságot akart vetni a vitás kérdésre. Sokan a „Világot“ tartják Széchenyi legsikerültebb és legdiadalmasabb könyvének; de ha igaz is, hogy ellenfeleit fényesen megcáfolta, viszont azt se lehet tagadni, hogy a „Világ“ hangja fölötte éles,

sok helyütt pedig szinte maró és gyöngédtelen. A „Stádium“ folytatása és kiegészítő része a két előbbi könyvnek, betetőzése annak a társadalmi és gazdasági átalakulásnak, melyet Széchenyi olyformán öhajtott s a melynek valóítására se pénz, se időt, se fáradságot nem kímélt.

E komoly és örökké becses tanulmányoknál — Széchenyi egyéniségének megítélésére — fontosabbak az Utirajzok, melyekben a nagy férfiú egész múltját szinte pongyolában látjuk. Nem sok az egész: alig nyolcadrésze a vasos kötetnek, de a Széchenyi meghasonlott kedélye, elégedetlensége a világgal és önmagával, a lelki egyensúly hiánya vagy legalább tökéletlensége annyira kéri a 25—30 lapból, hogy megértjük belőle azt a szomorú véget, a mit önkézevel készített magának.

Bárhogy van is, erre a kötetre szükség volt s valóban örülhetünk, hogy megjelent. Széchenyi munkáinak elfogytával nagy alakja is kezdett feledésbe merülni, pedig nemzetünknek mindig nagy szüksége van az olyan példákra, a minőt Széchenyi mondott s az olyan tanításokra, a mikkel ő oktatta haladásra a nemzetet. Igaz, hogy az iskolákban olvastatnak szemelvényeket a munkáiból: de míg egyfelől az, a mit az iskolában tanulunk vagy olvasunk, később — épen mert az iskolában foglalkoztunk vele — kicsiségnek vagy figyelmünkre nem méltónak tetszik, addig másfelől ezek a kivonatok — épen mivel a komolyabb, elvontabb rész hiányzik belőlük — nem elégedhetik ki azt, a ki magasabb rendű intercióval chajtaná tanulmányozni a Széchenyi iratait. Így, a hogy ez az első kötet megjelent, — kivált a Berzeviczy alapos és szélesen megírt tanulmányával együtt — valósággal nyeresége irodalmunknak és örökké becses kiadvány maradt.

A „Magyar Remekirók“ IV. sorozatának

többi három kötetében a Kisfaludy Sándor, Tompa és Vörösmarty egy-egy kötetet kapjuk.

A Kisfaludy első kötetéhez Heinrich Gusztáv irt alapos, kritikai bevezetést. Néha rátermettebb kritikuskunk aligha akadt volna erre a munkára, mert a Kisfaludy Sándor költészetének helyes méltatásához okvetetlenül szükséges az olasz, francia és német irodalom tüzetes ismerete is, ezt pedig Heinrich Gusztáv teljes mértékben bírja. Csakis így sikerülhetett a bevezetés, a melynek különben még az is érdeme, hogy nemcsak a költőt, hanem az embert is megismerteti velünk. Ebben az I. kötetben Himfi Dalainak mind a két részét: Kesergő és a Boldog szerelmet kapjuk.

A Tompa munkáinak II. kötetében a Dalok, Ódák, Románcok és Balladák foglalnak helyet. Ezt Lévy József rendezte sajtó alá, a ki az első kötethez gyönyörű bevezetést irt Tompáról. A Vörösmarty munkáinak IV. köteté, melyet a nagy költő leghivatottabb kritikus, Gyulay Pál rendez sajtó alá, a drámai költeményeket (2. köt.) tartalmazza, s a legvastagabb kötetek egyike (362 lap), a melynél ebben a sorozatban, csak a Széchenyi munkáinak I. köteté terjedelmesebb (390 lap). Látni való ebből, hogy a kiadó társulat ugyancsak bőkezű, mert az eredetileg 15—20 ivre terjedő kötetek helyett gyakran ad 22—25 iveseket is. A kötetek kiállítása minden tekintetben mintaszerű és hasonló az előbbiekhöz.

A „Magyar Remekirók“ 55 kötetben jelennek meg, öt-öt kötetes sorozatokban, minden félvében. Az egész mű ára díszes kötésben 220 korona s megrendelhető minden könyvkereskedésben, vagy magánál a kiadócégnél (Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4.), s hogy bárki könnyen megszerezhesse, havi 3 koronás rászletfizetésre is kapható.

össze, sirnak, talán azt panaszojják, hogy a kis szivük fáj nagyon . . .

Az a fázó, éhező verécsapat eszembe jutat sok-sok didergő, éhező gyermeket.

Emberbaráti intézményeink vannak, de az mind kevés a tengernyi nyomor enyhítésére.

Adakozzunk, adakozzék mindenki, a ki teheti; ve vonja vissza alamizsnát nyújtó jobbát senki, — a szegényeknek nyújtott falat nyomán Isten áldása sarjadzik!

Leteszem kézimunkámat s megyek, — mint minden évben ilyenkor — szemlét tartani a „raktárunkon“. Akad ott bizonyára valami a mi szegény kis fázó, szürke madárkánk számára.

Persze hogy akad!

Igaz, hogy mindennek hasznát vehetnők, de mikor azok a könnyes szemű apró verebek könyörületet, szánalmat, alamizsnát várnak, — fáznak, éhesek!

Mit adjak, mit adjak nekik? Lám ni, — ott van mindjárt egy kinőtt, meleg télikabát, az ücsémé volt, most jó lesz a szomszédék Francijának, — az a nadrág meg annak a szegény kis Miskának, a ki olyan szánalmat keltően jár az iskolába. Van itt cipő is kisebb, nagyobb, hogyan fog ennek örülni az öreg Juli néni, a ki alig győzi lábballal virgonc unokáját, azt a kis árvát.

Ott a sarokban egy doboz törött játék, régi baba, kard, dob, trombita; — egy kis javítás, egy kis tatarozás mindgyöknek, nem kerül sok időbe s evvel is boldoggá tesz majd a jó angyal valami kis verebet.

Nézzünk csak körül, lesz még itt egyéb is! Hátha egy pár maroknyi aszalt gyümölcsöt, egy csésze tavalyi babot szórnek abba az ócska kalapba?

No még egy pár diót is, — ugy! Ide meg egy kis zsirt, talán egy maroknyi theának való, mert ezt mind a kis Józsi viszi el, kinek szegény mellbeteg édes apja van.

Jertek kis csiripelő verebeim, keressünk még valamit!

Gyere Mariska, ez a meleg kendő a tied, a kötényke, meg a harisnya is, ezt a keztyűt, palavesszőt, tollad add oda Sanyinak, Erzsikének jó lesz ez a kis fejkötő, — ezt a pipát édes apának add! Lám, mennyi mindent kaptál, alig bírod el!

Adtam, a mennyit adhattam! Jövő télleg gyűjtögetem újra az elhasznált, fölösleges holmit, teszek hozzá egy kis eleséget, egy pár krajcárt s édes meglepéssel hallom a halk köszönetet s örömtől könnyes szemmel nézem az örömtől, halától csillogó könnyeseppet!

Ha a jó Isten méltó jutalomképpen anyagi s erkölcsi jutalommal áld meg, abból megint fog jutni a szegénynek is.

Hanem most már hess, hess kicsi verebeim. Szálljatok, röpüljétek! Szedjétek másut is a mórzsát, van másut is számotokra elég!

Köppogtassatok, kérjétek, — most szállnak legsűrűbben a jó Isten mosolygó angyalai, akik megszánják az éhezőt, a fázót s letörlik a szegények fájó könnyeit! . . .

Hess hát kis madaraim, csak röpüljétek!

Dr. Radványiné Ruttkay Emma.

— Szeméiyi hír. Dr. Vinczehidly Ernő megyei főjegyző tegnap külföldre utazott.

— A központi választmány ülése. Torontál-vármegye központi választmányja ma délelőtt Jankó Ágost alispán elnöklété alatt ülést tartott, melyen jelen voltak: Steinitzer Géza, Oldal Antal, Lucsics Miklós, dr. Klein Mór, Weisz Izidor, dr. Mangold Samu, dr. Brájjer Lajos, Rigó István b. tagok. Elnöklő alispán bejelenti, hogy az 1904. évre kiigazított országgyűlési képviselő választók névjegyzéke ellen Kövy Izidor részéről benyújtott felebbezés a kir. Curriának határozatával visszautasított s így most már a névjegyzékek jogerőre emelkedtek s kéri a választmányt, hogy a névjegyzék helyességéről győződjék meg, azt véglegesen állapítsa meg s a törvény rendeletéhez képest a további intézkedések megtételét rendelje el. A névjegyzék helyesnek találtván, az véglegesen megállapítatik, ily értelmű záradékkal elláttatni rendeltetik, hitelességének igazolására, illetve aláírására az elnök és jegyzőn kívül Lucsics Miklós és Weisz Izidor választottak meg. A fel-

merült 2872 kor. költség megtérítése iránt a belügyminiszterhez felirat intéztessek. Jegyzőkönyvhitelesítők dr. Klein Mór és dr. Brájjer Lajos.

— A gör. keletiek Mikulása. Görög keleti polgártársaink ma ünnepelték meg Miklós napját, mely nap arról nevezetes, hogy sok nagybecskereki szerb házban ma ünneplik meg az ugynevezett házi patrónust. A mai nap alkalmából egy a belvárosi, valamint a Váralja-utcai gör. kel. templomokban délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet volt.

— Városi közgyűlés. Nagybecskerek város képviselőtestülete hétfőn délután 3 órakor rendes havi közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. A városi levéltárnoki, 2. esetleg 3 irnoki állásnak választás utján való betöltése.

2. A törvényhatósági bizottság 2073/kgy. 903. számú jóváhagyó határozata a D. M. K. E.-be partoló tagként való belépés tárgyában.

3. Ugyanannak 1774/kgy. 903. számú jóváhagyó határozata a Dunagőzhajózási-társulat ügynökségi épületének áthelyezése tárgyában.

4. Szentes város átirata a bor- és hufogyasztási adónak a város részére leendő átengedése iránt.

5. A polgármester előterjesztése az itthely felállítandó mentelep tárgyában.

6. A helybeli penzintézetek jelentése a kamatláb leszállítása tárgyában.

7. A városi tanács javaslata a kezelt alapok tökének mikénti kölcsönadása tárgyában.

8. A vár. árvaszék heterjeszti az 1901. és 1902. évi gyámpénztári számadásokat.

9. A városi tanács javaslata a gyámpénzek elhelyezése tárgyában.

10. Hivatalos előterjesztés a szőlőtelep és homokföldök eladása tárgyában.

11. A városi tanács előterjesztése az iskola-ügyek mikénti kezelése tárgyában.

12. A városi tanács bemutatja a november havi pénztárvizsgálat eredményét.

13. A magyar keramitgyár kérelme óvadéknak kicserélése iránt.

14. A városi tanács javaslata Jankovics György visszatartott fizetésének és nyugdíjárulékának kiutalványozása tárgyában.

15. A városi tanács javaslata Becker József rendőrőrmester fizetésének felemelése tárgyában.

16. A városi tanács javaslata Kupuszárovi Miklós 39 korona 60 fillér fizetési előleg hátralékának leírása tárgyában.

17. A városi tanács javaslata a Krampfl Nándor és társai terhére előirt összegek leírása tárgyában.

18. Gresits Szvetozár és társa kérvénye üzletbérlet átruházás iránt.

19. A villamos bizottság javaslata az árammérő használati díjának beszüntetése tárgyában. És a netán beérkező tárgyak.

— Maróczy Géza eljegyzése. A világhírű szegedi sakkmeister, Maróczy Géza jegyet váltott Szegeden Mann Irén kisasszonnyal, dr. Mann Jakab orvostanár, a szegedi szülészeti koroda igazgatójának leányával.

— A városi betétek kamatlészállítása. A Torontálmegyei Takaré- és Hitelbank, a Nagybecskereki Népbank, a Nagybecskereki Takarékpénztár és a Nagybecskereki Takaré- és Előleg-egylet a következő átiratot intézte a polgármesterhez: A fentnevezett helybeli penzintézetek mindaddig fenntartották a város által kezelt különböző alapok pénzbetétei után a 4 és fél százalékos kamatlábat, bár a város tisztelt közönségével szemben gyakorolt ezen előzékeny eljárásuk igen súlyos áldozatot rótt rájuk, a mennyiben már két év óta 3—3 és fél százalékos kamattal volt pénz szereshető, a betétek után térített 4 és fél százalékos kamattal pedig arra való tekintettel, hogy az intézetek a sajátjukból fizették a 10 százalékos tőkekamat adót is 4-95 százaléknak felel meg. Az intézetek terhére esett kamatkülönbözet tehát 1—2 százalék között váltakozott, mely érzékeny veszteséget teljes egészében a fentnevezett intézetek tovább nem viselhetik, miért is közös megállapodással elhatározták, hogy a felmondási, illetve visszafizetési feltételek ép-ségben tartásával 1904. évi január hó 1-től kezdődőleg a kamatlábat tiszta 4 százalékra szállítják le. A kamatláb leszállítás érvénye ugy a régi, mint az esetleg új betétekre is kiterjed és a tőkekamat-adót ezentul is az intézetek fogják sajátjukból viselni. A városi tanács, valamint az

állandó választmány a fentnevezett intézetekről elhelyezett tőkék kamatjának leszállítását tudomásul vette.

— Az izraelita nőegyletből. Az izraelita nőegylet folyó hó 17-en ülést tartott, melyen az elnök jelentette, hogy e hó 2-án bold. Weisz Fanny uró emlékének tiszteletére tartott gyász-istenti tisztelet alkalmából föltisztelendő dr. Klein Mór főrabbi magas szárnyalású beszédében ékes szólóan ecsetelte a megboldogultnak elévülhetlen érdemeit, mely hatású szónoklata tüzes szikraként lángoltatta fel a hallgatóság kebelében a jótékony-ság iránti fogékonyságot, a miért indítványozta, hogy a választmány a főrabbinak ezen az egylet iránt tanusított előzékenységeért hálás köszönetet szavezzon. Egyben jelentette, hogy a főrabbi a neki kiutalványozott tiszteletdíjat, mint az egy-let céljaira fordítandó adományát, visszaszármaz-tatta. A választmány a főrabbinak ezért az önzetlen ténykedéséért hálás köszönetet szavazott meg.

— A villamos órák vége. Örvedetes hirt közlünk mindazon olvasóinkkal, a kik elég moder-nek, vagy elég könnyelműek voltak, hogy házukba a villamost bevezessék. Tudva van, hogy a havi számlának egyik legkellemetlenebb része az a tétel, a mely a villamos órára vonatkozik és minden hónapban egy korona alakjában tér vissza. Megesvén különösen a nyári hónapokban, hogy az összes fogyasztás egy koronánál többet nem teszen ki, sőt előfordul az is, hogy valaki a vakációban 2 hónapig nem fogyaszt villamost, mert nincs ideháza, de azért az óráért kidukál az 1 korona. Mäskép lesz ez jövőre. A villamos bizottság, a tanács és az áll. vál. mindnyájan abban a véleményben vannak, hogy ez az igazság-talan adó eltörölendő s a hétfői közgyűlés bizo-nyára szentesíteni fogja e véleményt azzal, hogy ki fogja mondani, miképp a villamos óráért a jövőben ne legyen fizetés.

— Hangverseny a Dmke javára. Szegeden január 9-ikén nagyszabású hangversenyt rendeznek a Dmke javára. A rendezőség mindent elkövet, hogy az estély minél fényesebb legyen és hogy a közönséget minél inkább szórakoztassa. A rendezőség elnöke, dr. Koszó István, tegnap hazafias hangu levelet írt gróf Apponyi Alberthez, Rónay Jenőhöz és Kállay Alberthez, kiket díszelnökökkül kért föl. A rendezőség többi tagjai Szeged előkelő hölgyközönségén kívül a szegedi intelligens és jogásziifjúságot öleli fel. Az érdeklődés már most is oly nagy az estély iránt, hogy ez maga is biztosítja a sikert. Fokozza ezt még a rendezőségnek az a nagy ügybuzgalma, hogy a székesfőváros legelőkelőbb színész-nőit s színművésznőit és a kolozsvári nemzeti színház egyik kiváló drámai művésznőjét igyekszik megnyerni az estély számára. Mint hírlík, fel fogják kérni a népszínház primadonnáját, a vigszínház kedvelt komikusát és azonfelül még számos fővárosi művészt. A szegedi színház tagjai közül Székely Irént és Mészáros Gizát, ki Dénes Nándor joghallgatóval dialogot adna elő.

— Adomány. Az izraelita nőegylet 30 koronát adományozott az Iskolagyermekbarát-egylet cél-jaira; ez adományért hálás köszönetet mond az egylet elnöksége.

— Halálozás. Waberer Ernő volt némethi jegyző, mint részvétellel értesülünk, december hó 29-én 59 éves korában hosszas betegség után meghalt. A megboldogultat december hó 11-én temették el Némethen nagy részvét mellett.

— Köszönetnyilvánítás. A helybeli izraelita nőegylet legutóbb 4 szegénysorsu leánytanulót ruházott fel. Kovács Gedeon ruhakereskedő 3 leánynak téli felöltőt, Eckfeld Mórné pedig 4 pár téli harisnyát adományozott. A nemeslelkű emberbarátoknak ezton is hálás hálás köszönetet mond a központi állami elemi iskola igazgatósága.

— Buziás szenzációja. A buzias gyógyfárdó uj bérlői azon a helyen, hol az étkező pavillon állott, az ősszel ártézi kut furatását kezdték meg. A munkások hetven méternyi mélységig hatoltak le, midőn sziklára akadtak. Tegnap délután sikerült nekik a sziklát keresztültörniök és ekkor karvastag-ságban husz méternyi magasságban lövelt föl a víz. A víz 19 fokos meleg, igen gazdag szénsavtar-talommal bír, kesernyés sós izü és nem olyan, mint a többi buzias viz, mely vastartalmu és savanyu izü. K a b d e b o Gergely temesi alispán ma intéz-kedett, hogy az uj ártézi kut vize szakértőileg

A karácsonyi alkalmi vásár **SZÉNÁSY, HOPFMANN és T^{sa}**
leszállított árak mellett **selyemáruházában**
 Budapest, IV., Bécsi-utca 4. szám
 november 9-től december végéig tart, mely alkalommal
 a következő árak adatnak el feltűnő olcsó árak mellett:
 Mintázott pongis és liberty . . . mtrje 65 krtól kezdve
 Sima liberty . . . " 75 " "
 Szines csikos-selyem . . . " 85 " "
 Sima és schottisch louisine . . . " 1.15-től " "
 Mintázott chiné és louisine . . . " 1.20-tól " "
 Méső-bársony minden színben . . . " 50 krtól " "
 stb. stb.
 Minták kivanatra bérmentve küldetnek.

TÁVIRATOK

Országgyűlés.

A képviselőház ülése december 19-én.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, december 19.

A képviselőház ma délelőtt ülést tartott, a melyen napirend előtt az ellenzékiek cifra disputát rendeztek egymás között.

A csetepatét Kossuth Ferenc kezdte, a ki visszautasította Holló Lajosnak azt a támadását, a melyben őket udvari pártnak nevezte s mégis Holló az ő határozati javaslatát, a melyet a béke érdekében feltételül kikötött, tegnap beadta.

Kossuth beszéde alatt heves polémia támadt Olay Lajos, Bartha Miklós, Ugron Gábor és Szatmári Mór között.

Polónyi Géza Barthára támad, a miért a „Magyarország” azt írta róluk, hogy megvesztegették őket.

Barta Miklós: Én nem irtam.

Holló Lajos Kossuthnak felelve azt mondja, hogy ő nem bántott senkit és tiszteletben tartja a Kossuth-pártot. (Nevetés jobbról.)

Buzáth Ferenc: Mit röhögnek? (Viharos zaj jobbról.)

Zajos felkiáltások jobbról: Menjen korcsmába! Ki vele! Tanuljon illemt!

Miután még Kossuth vitatkozik Hollóval, Lendl Adolf az ujoncjavaslat ellen beszél.

Utána Krasznay Ferenc panaszkodik a függetlenségi pártot ért támadások ellen, melylyel becsületes embereket meg-rágalmaznak.

Polónyi Géza szintén hevesen támadja azokat, a kik a Kossuth nevet rágalommal gyalazzák, majd Apponyiról leleplezéseket közöl. Azt mondja, hogy Apponyi megígérte volna nekik, hogy nem mond le az elnökségről, bármilyen történet is. Ez ösztökélte őket a harcra s ime az történt, hogy Apponyi beadta a derekát a kilences bizottságnak, a mely elismerte, hogy a nyelvkérdés felségjog. Beadta derekát Tiszának is és lemondott az elnökségről. Így az obstrukciónak nem volt kivihető célja, hiába pedig nem akarták a katonákat továbbra benntartatni, a póttartalékosokat behívatni, a kiket a siró feleség és gyermekek kísérnek.

Az ülés folyik.

A király elutazása.

Budapest, december 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király tegnap este 6 óra 10 perckor külön udvari vonaton Budapestről visszautazott Bécsbe.

A király Budapest szegényeinek.

Budapest, december 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király ma Budapest szegényeinek 8000, azonkívül tüzelőanyagra 12.000 koronát adott.

Gyászmise Klotild főherceg kisasszonyért

Budapest, december 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az elhunyt Klotild főhercegkisasszony lelkiüdvéért ma délelőtt a budavári Szent Zsigmond-kápolnában ereszeltő szentmise áldozat volt, a melyen megjelentek a főhercegi család tagjai, a kormány képviselői, a legfőbb udvari méltóságok, az országgyűlés két házának elnökei, a legfőbb bíróságok fejei, a katonai méltóságok, a főváros képviselői és az udvari személyzet.

A póttartalékosok behívása.

Budapest, december 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) A katonai hatóságok ma küldték szét a póttartalékosoknak a behívót, melylyel őket szolgálatra berendelik.

A békésmegyei családi dráma.

Budapest, december 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Békésgyuláról jelentik, a férje életére törő Nyisztor Adorjáné és büntársai ellen megindított vizsgálat annyira előrehaladt, hogy még február havában megtarthatják az esküdtzéki tárgyalást a békésgyulai törvényszék előtt.

Egy urinó titokzatos halála.

Budapest, december 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Aradról jelentik, az aradmegyei Vinyesd községben Andó Istváne ottani gazdag földbirtokos felesége gyanus körülmények között meghalt. Az uriaszonyt durva férje néhány nappal előbb kegyetlenül megverte s mivel valószínű, hogy a verés idézte elő halálát, az ügyészség megindította a bűnvádi vizsgálatot.

Határidő-üzel.

Budapest, december 19. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai lözsdén az árak szilárdak. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1904.)	7.69	—
Tengeri (májusra 1904.)	5.16	—
Zab (áprilisra)	5.43	—
Rozs (áprilisra)	6.56	—

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1903. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra	
Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.	
Pancsovárol: délután 5 óra 55 p.	
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.	
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.	
b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:	
Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról este	
7 óra 15 p.	
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel	
6 óra 28 p.	
Pancsovárol: reggel 7 óra 23 p.	
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.;	
este 6 óra 55 p.	

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:	
Zombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 45 p.	
Pancsovárol: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.	
Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 46 p.	
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.	
b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:	
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra:	
reggel 3 óra 33 p.	
Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.;	
délután 5 óra 10 p.	
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt	
11 óra 38 p.	

175.759/903. sz.

Magy. kir. államasutak.

Pályázati hirdetés.

A magyar királyi államasutak igazgatósága a nagyszombati pályaudvar felvételi épületének gázvilágítási berendezéséhez szükséges világító testek és lámpás oszlopok szállítására pályázatot hirdet.

Az említett világító testek és oszlopok részletes körülírását tartalmazó „költségszámítás”-minta, továbbá az „ajánlat”-minta és az említett tárgyak szállítására, valamint az ajánlattételre nézve érvényes feltételeket tartalmazó „pályázati felhívás” a magyar királyi államasutak igazgatóságának anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy-ut 73. II. em. 48.) díjtalanul kapható, de a „pályázati felhívás”-val szemben hazai kereskedelmi és iparkamaránál is megtekinthető.

Az előírt módon kiállított, aláírt, bélyegekkel ellátott és lepecsételt ajánlatok f. é. december 29. déli 12 óráig a fent említett szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján oda beküldendők. Bantpénzképen az ajánlott tárgyak értékének 5%-a f. é. december 28. déli 12 óráig a magyar királyi államasutak főpénztáránál leteendő. Elkészve benyújtott, valamint a pályázati felhívásban részletesen előírt feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1903. december hóban.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

megvizsgáltassék, Unger József főszolgabíró pedig a víz levezetetéséről gondoskodott, nehogy elöntse Buziást az óriási mennyiségben fellövelő víz. Aggodalmat okoz egyébiránt, hogy a víz sok homokot hoz magával. Azért attól tartanak, hogy esetleg talaj-süppedés áll be. Erdekes, hogy bár az új artézi kut immár 24 óra óta lövell fel a vizet, a többi forrásokban eddig apadást nem észleltek.

— A kereskedelmi csarnok estélye. A nagybecskereki kereskedelmi csarnok ma tartja első téli estélyét.

— A hírlapírás köréből. E hó 15-én „Aradi Esti Ujság” címmel megindult Aradon az egyetlen este megjelenő napilap, mely e zsurnalisztikai igen fejlett városban hézagot pótol. Az új lapot Losonczy Zoltán szerkeszti.

— Az ujoncok sorsuzása. A polgármester közhírré teszi, hogy az 1883-ik évben született és helybeli illetőségű sorozás alá kerülők sorsuzását jövő év január hó 17-én d. e. 9 órakor a városház nagytermében fogják megtartani. A sorsuzáson vagy személyesen lehet jelentkezni, vagy pedig megbízott által. Nem jelentkezés esetén a sorsuzáson jelenlevő legidősebb előjáró huzza ki a sorszámat.

— A Meteor tévedése. Meteor, az időjós, azt hirdette, hogy a tél december 9-én kezdődik. Azóta napról-napra várjuk a havat és nézzük az eget, hogy mikor hullanak már onnét az apró hópihéek. Azok azonban késnek és Meteor jóslata ezuttal nem vált be. Hőembereket még nem csinálnak a gyerekek és így kilátás van rá, hogy az idei karácsony — fekete karácsony lesz.

— Forradalom a sajtó terén. A Budapesti Napló január 1-étől kezdve nagy reformmal lép meg a közönséget. Felére szállítja le az eddigi előfizetési díjat. A Budapesti Napló tehát felévre ezentul 3 frt 50 kr., negyedévre 1 frt 75 kr., egy hónapra 60 krajcár. Egyes szám ára 2 krajcár. E szédítő olcsóság mellett a Budapesti Napló kitünően szerkesztett napilap. A reform alapjait ez: annyi koronába kerül ezentul a Budapesti Napló, amennyi forintba került ezideig.

— Betörés az éléskamrába. A hidegebb idő beálltával a lopások is gyakoribbak s alig mulik el nap, hogy valamelyik házba tolvajok ne járjanak. Így tegnap éjjel Biegler György nyugalmazott százados Rákóczi-utcában levő lakásának éléskamrájába tört be ismeretlen tettes s onnan 4 darab sonkát lopott el. A gyanu Bieglerék eselédjére, Baader Erzsébetre esik, mert kívüli senki másnak nem volt tudomása arról, hogy a sonkák a kamarában vannak.

— A „Magyar Szó” az új esztendő alkalmából előfizetési felhívást hirdet. A „Magyar Szó” az elsőrangú újságok közé tartozik. Társadalmi, tudományos, művészeti és színházi kérdésekben vezető szerepe van a fővárosi sajtóban, újdonság rovata pedig a legfrissebb, a legizgazabb és leg-érdekesebb hírekkel szolgál. A „Magyar Szó” előfizetési ára: egész évre 28 korona, fél évre 14 korona, negyed évre 7 korona, egy hónapra 2 korona 40 fillér.

— Az anyakönyvi hivatalból. A nagybecskereki anyakönyvi hivatalban legújabbán a következő bejelentések történtek:

Házasságok: Bukovics Zsigmond, rk. pénzügyi díjnos és petróci Petrócy Emma ág. ev. Születések: Pázmán Imre, rk. juhász, fia. — Mosorinszki Sebő, gk. földmives, leánya. — Szarvák György, rk. földmives, fia. — Kirtyánszki Szvetozár, gk. borbély, leánya. — Teleki Pál, rk. földmives, fia. — Todorov Peter, gk. földmives, fia. — Czvejanov Radivoj, gk. földmives, fia. — Burger Ferenc, rk. közműves, fia.

Halálozások: Radivojevics Erzsébet, rk. 3 éves, croup. — Bei Jakabné, szül. Róth Julianna, rk. 27 éves, bélrák. — Teszler Mátyás, rk. 65 éves napszámos, heregümő. — Orzó Mihály, rk. 63 éves napszámos, gutaütés. — Lebanov Franciska, rk. 36 éves varrónő, agydaganat. — Pandurov Márk, gk. 51 éves napszámos, tüdővész. — Wacker Krisztina, rk. 3 éves, gyermekaszály. — Wischt Ferenc, rk. 35 éves kereskedő, tüdővész. — Todorov Dobrovo, gk. 1 napos, görcsök. — Daróc Józsefné, szül. Csizsár Rozália, rk. 35 éves, szivhüdes. — Boszilykov Jánosné, szül. Balala Mária, rk. 53 éves, gutaütés. — Klein Benjaminsné, szül. Grünfeld Julia, izr. 32 éves, tüdővész. — Özv. Löschinger Jánosné, szül. Fischer Julianna, rk. 67 éves, agylágyulás.

Mint értesülünk, az utolsó években Genf, Brest, Niort, Antwerpen, Bruxelles stb. városokban iskola-fogorvosokat bíztak meg, hogy a gyermekek fogaira egészségi szempontból felügyeljenek. Ezen fontos intézkedés oka azon meggyőződés, mely szerint a fogak és a száj ésszerű ápolása nagy befolyással van az egészségre általában. A gyomor, az emésztési szervek stb. megbetegedése már ismételtlen a fogak hiányos tisztításából eredőnek bizonyult. Egy korunk minden igényeinek megfelelő fogtisztító szer, mint a Sarg-féle Kalodont, nem ajánlható tehát elég melegen a fogak tisztítására.

A Franklin-Társulat kiadása.

MAGYAR REMEKIRÓK

a magyar irodalom főművei

55 kötetben és ennek kiegészítője, a hat testes kötetben

Teljes Magyar Shakspere.

Épp most jelent meg nemzeti irodalmunk eme korszakos gyűjteményének negyedik sorozata, s így most már 20 kötet került ki a magyar remekíróknak eme leggondosabb és legdíszesebb kiadásából, melynek rendkívül nagy elterjedése a nemzet minden rétegében eddigelé szinte páratlan.

A most megjelent negyedik sorozatot különösen Széchenyi-kötet teszi érdekessé. Ezt Berzeviczy Albert állította össze a legnagyobb magyar műveiből, s oly bevezetéssel látta el, mely essay-irodalmunkban kiváló helyet fog elfoglalni.

Nagy figyelmet fog kelteni a kurucz-költészet kötet is, melyet Erdélyi Pál szerkesztett nagy ráteremtéssel.

Ezekenkívül Vörösmarty IV. kötet, Tompa II. kötet és Kisfaludy Sándor I. kötet jelenik meg a sorozatban. Az utóbbihoz Heinrich Gusztáv írt nagybecsű bevezetést.

A már előbb megjelent három sorozatban a következő művek jelentek meg:

Arany János munkái I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Csiky Gergely színművei. Sajtó alá rendezte Vadnay Károly.
Czuczor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Zoltány Irén.
Garay János munkái. Sajtó alá rendezte Ferenczi Zoltán.
Kazinczy Ferencz műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Váczy János.
Kölcsey Ferencz munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Angyal Dávid.
Kossuth Lajos munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kossuth Ferencz.
Reviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Koroda Pál.
Szigligeti Ede színművei I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bayer József.
Tompa Mihály munkái I. kötet. Sajtó alá rendezte Lévcy József.
Vajda János kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Endrődi Sándor.
Vörösmarty Mihály munkái I., II. és III. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

A Magyar Remekírók gyűjteménye tizenegy 5 kötetes sorozatban jelenik meg. A teljes 55 kötetes munka ára 220 korona; az ennek kiegészítőjeként megjelent Shakspere összes művei hat kötetben kötve ára 30 korona, melyet a Magyar Remekírók vevői 20 korona kedvezményes áron kapják.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés és a

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.
(Budapest IV., Egyetem-u. 4.)

(21—12.7)

46158/II. szám. A magyar királyi államvasutak b.-pest-jobbparti üzletvezetősége.

Pályázati hirdetmény.

Az északi főműhely lakóház telepén, a házakban, az utakon, udvaron és kertekben összegyűlt szemét és trágya elfuvarozási munkák biztosítására ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

A teljesítendő munkák mennyiségére vonatkozó bővebb adatok, valamint az ajánlati minta, a pályázati feltételek, nemkülönben a szerződés tervezete az alulírott üzletvezetőség pályafentartási és építési osztályának hivatalos helyiségében (Külső Kerepesi-ut, szemben a keleti pályaudvarral) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb f. é. december hó 30-án déli 12 óráig a b.-pest-jobbparti üzletvezetőség titkárságánál nyújtandók be következő felirattal:

„Ajánlat az északi főműhely lakóház telepén összegyűlt szemét és trágya elfuvarozására.”

Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi december 29 ig déli 12 óráig 200 korona; azaz kétszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban gyűjtőpénztárunknál leteendő.

Értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbbi 14 napnál nem régebbi árfolyama szerint, de a névértéket meg nem haladó értékben fogadhatók el.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzül nem tehetők le. Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Szóban forgó munkára csak magyar állampolgárok pályázhatnak. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak tartjuk fenn.

Budapest, 1903. évi december hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

167.510/D. 1903.

Magy. kir. államvasutak.

HIRDETME NY.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága nyilvános versenyt hirdet az istvántelki főműhelytelepen előállítandó utépitménynek létesítéséhez szükséges munkák végrehajtására.

A terv, a költségvetés, a szerződési tervezet az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek B.-pesten, a magy. kir. államvasutak igazgatóságának elépitményi ügyosztályában (VI. ker. Teréz-körút 56. szám III-ik emelet, 15. ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1903. évi december hó 29-én déli 12 óráig nyújtandók be alulírott igazgatóság építési és pályafentartási főosztályában (Budapest VI. ker., Teréz-körút 56. sz. II. emelet, 10. ajtó). Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve, a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat az istvántelki főműhely telepen teljesítendő utépitményi munkákra”.

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fog-nak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi december hó 28 án, déli 12 óráig, 1100 korona, azaz: Egeyzerszáz korona bánatpénz teendő le a magyar királyi államvasutak központi főpénztáránál (Budapest VI. kerület, Andrassy-ut 75. szám, földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban.

Budapest, 1903. december hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Hirdetések

felvétetnek a

„TORONTÁL” kiadóhivatalában.

45.159. II.

A magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége.

Pályázati hirdetmény.

Az északi főműhely lakótelep tetőfedéseinek fenntartására nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

A teljesítendő munkák mennyiségére vonatkozó bővebb adatok, valamint az ajánlati minta, a pályázati feltételek, nemkülönben a szerződés tervezete az alulírott üzletvezetőség pályafentartási és építési osztályának hivatalos helyiségében (Külső Kerepesi-ut, szemben a keleti pályaudvarral) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb f. évi december hó 30-án déli 12 óráig a jobbparti üzletvezetőség titkárságánál nyújtandók be következő felirattal: „Ajánlat az északi főműhely lakótelep tetőfedési munkára nézve.”

Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi dec. hó 29-ig déli 12 óráig 100 korona, azaz egyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban gyűjtőpénztárunknál leteendő.

Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbbi jegyzett 14 napnál nem régebbi árfolyama szerint, de a mértéket meg nem haladó értékben fogadhatók el.

Takarékpénztári betétkönyvek bánatpénzül nem tehetők le.

Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Szóban forgó munkára csak magyar állampolgárok pályázhatnak. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak tartjuk fenn.

Budapest, 1903. december hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Felhívás.

Néhai Kothstein János helybeli cipész adósai felkérhetnek, hogy tartó-zásaikat utódjánál :- WILHELM FERENC urnál, saját érdekükben, legkésőbb 1904. január :- hó 10-ig rendezzék. :-

43.516. sz. 1903.

Magy. kir. államvasutak. Zágrábi üzletvezetőség.

HIRDETME NY.

A magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a károlyvárosi állomáson létesítendő magas-épitményi munkák végrehajtására.

A terv, a költségvetés, a szerződési tervezet, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek a magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőség pályafentartási osztályában és a károlyvárosi állomás titkárságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1904. évi január hó 7-én déli 12 óráig benyújtandók alulírt üzletvezetőség I-ső osztályába (Mihanovics-utca 12. sz. I. emelet).

Az ajánlatok egy korona, — az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat a károlyvárosi állomás magasépitményi munkáira”.

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fog-nak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1904. évi január hó 5-én déli 12 óráig 3200, azaz háromezer kétszáz korona bánatpénz teendő le a magyar királyi államvasutak zágrábi gyűjtőpénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíthatnak, de névértéken felül szánitásban nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti bevénnyel adandók fel.

Zágráb, 1903. december hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Alaptőkéje K. 400.000.

Tartalékjai 1902. végével K. 305.591.

A Nagybecskereki Takarékpénztár

(alapított 1872-ben)

e l f o g a d

takarék-betéteket

kamatozás végett a legelőnyösebb visszafizetési módzatok mellett,

engedélyez

jelzálog-kölcsönöket

Torontálvármegyében fekvő földbirtokokra
és pedig

a) kamatozó kölcsönöket

a kölcsönösszeg nagysága szerint $4\frac{3}{4}-5\frac{1}{2}\%$ -ra
10-50 évre

b) törlesztéses (annuitási) kölcsönöket

10-50 évre.

A kölcsönök árfolyamlevonás nélkül, tehát teljes összegben készpénzben folyósítatnak.

Bemutatandó a te'ekönyvi kivonat és a kataszteri birtokivmásolat.

Felvilágosítással — levelezés útján is — készséggel szolgál

az igazgatóság.

